

TARTU ÜLIKOOL

Pärnu kolledž

Turismiosakond

Merle Kond

Kalastusturismi sihtkoha arendamine Pärnu lahe piirkonna näitel

Juhendaja: Tiina Viin, MA

Pärnu 2024

Soovitan suunata kaitsmisele (allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Viin

Kaitsmisele lubatud

TÜ Pärnu kolledži programmijuht (allkirjastatud digitaalselt)

Ilona Kandelin

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

(allkirjastatud digitaalselt)

Merle Kond

SISUKORD

Sissejuhatus	4
1. Kalastusturism teoreetilised käsitlused	6
1.1. Kalastusturism ja selle tähtsus sihtkohale.....	6
1.2. Kalastusturisti ootused ja vajadused.....	10
1.3. Kalastusturismi sihtkoha arendamine.....	12
2. Kalastusturismi uuring	15
2.1. Uuringu meetoodika.....	15
2.2. Uuringu tulemused	16
2.3. Järeldused ja ettepanekud	24
Kokkuvõte	28
Viidatud allikad	30
SUMMARY	33
Lisa 1. Intervjuu kava.....	36

SISSEJUHATUS

Kalastusturism on arenev turismiharu, mis pakub uusi ja alternatiivseid viise majanduse elavdamiseks piirkonnas, kus on kalastamiselamusi soodustav looduskeskkond. Eesti puhul või kalastusturismi potentsiaal peituda selles, et kalastamine on naaberriigis Soomes väga levinud tegevuseks. Kalastusturismi arendamisega on võimalik pakkuda võimalust kalastada kodust eemal teistsuguses keskkonnas, saades seega tavapärasest erinevat kalastuselamust.

Käesolevas töös uuritakse Pärnu lahe piirkonda kui turismisihtkohta. Maailma Turismiorganisatsiooni definitsiooni on turismisihtkoht sihtkoht „füüsiline ruum, milles külastaja ööbib vähemalt ühe öö.“ (UNWTO, 2007, lk 1). Seega mõistetakse Pärnu lahe piirkonnana Pärnu lahega piirnevaid alasid nii Pärnu linnas kui maakonnas, kus seoses kalastamisega on võimalik külastajatel ööbida.

Reisiotsuste tegemisel lähtuvad inimesed sageli esmalt turismisihtkoha valikust. Tehes valikut, kuhu reisida, valitakse sihtkohtade vahel. Seetõttu sihtkohad konkureerivad omavahel turistide pärast (Mazanec *et al.*, 2007, lk 88). Kuna inimestel on võimalik sõita kalastama ka teistesse piirkondadesse peale Pärnu lahe, siis töös uuritakse, kuidas oleks võimalik Pärnu lahe piirkonda arendada viisil, et kalastusturistid eelistaksid seda teistest rohkem.

Töö keskendub sihtkoha arendamisele ning seetõttu lähenetakse sihtkohale turunduslikust aspektist, käsitledes sihtkohta kui terviktoodet, mida külastades ja kohapealseid teenuseid tarbides saab turist reisielamuse (Saraniemi, & Kylänen, 2010, lk 135-136). Seega uuritakse, kuidas peaks sihtkoha teenuseid, organisatsioone ja nendes vahelist koostööd arendama, et see meelitaks ligi turiste ja oleks samal ajal kasulik sihtkohale.

Käesoleva töö eesmärk on välja selgitada välja võimalused kalastusturismi arendamiseks Pärnu lahe piirkonnas ja teha ettepanekud sihtkoha arendamiseks.

Käesoleva töö uurimisküsimuseks on: millised on võimalused kalastusturismi arendamiseks Pärnu lahe piirkonnas.

Uurimistöös rakendatakse kvalitatiivseid uurimismeetodeid. Töös viiakse läbi intervjuud kaluritega ja turismi arendamisega seotud ettevõtete ja organisatsioonide esindajatega.

Töö koosneb kahest peatükist. Esimese peatüki sisuks on kalastusturismi teoreetilised alused ja selles selgitatakse kalastusturismi mõistet, tuuakse välja kalastusturisti ootused ja vajadused, antakse ülevaade kalastusturismi kasudest ja selgitatakse kalastusturismi arendamise võimalusi sihtkohas. Teise peatüki sisu moodustab empiiriline uuring kalastusturismi kohta. Selles kirjeldatakse uuringu meetodikate, viiakse läbi uurimistulemuste analüüs, ning tehakse järeldused ja esitatakse ettepanekud kalastusturismi arendamiseks Pärnu lahe piirkonnas.

1. KALASTUSTURISM TEOREETILISED KÄSITLUSED

1.1. Kalastusturism ja selle tähtsus sihtkohale

Tänapäeval on kalapüük paljudes riikides üheks levinuimaks hobitegevuseks, näiteks Soomes ligi pool elanikkonnast tegeleb sellega. (Kauppila & Karjalainen, 2012, lk 88) Algselt toimus harrastuskalapüük rohkem huviliste omal algatusel. Aja jooksul on kalastamist hakatud järjest rohkem pakkuma kui turismiteenust. (Bauer & Herr, 2004, lk 59) Nii on kalastusturismist kujunenud välja huviturismi vorm. Huviturismi all mõistetakse sellist reisimist, mille puhul on reisijal peamiseks eesmärgiks tegeleda mõne kindla tegevusega. Selleks võib olla näiteks mõne spordiala harrastamine, käsitöö, kunsti või muu hobitegevusega tegelemine, kohaliku toidu- ja joogikultuuriga tutvumine (Sahebalzamani & Bertella, 2018, lk 186–187).

Kalastusturism moodustab ühe osa vaba aja veetmise eesmärgil tehtavast kalapüügist. Tegemist ei ole kutseliste kalurite professionaalse tegevusega, st seda ei tehta igapäevatööna elatise teenimiseks. Kalastusturismile iseloomulikud reisimine kalastamise eesmärgil ja tegevuse meelelahutuslikkus, mis tähendab, et kala kui toiduaine saamine ei ole peamise tähtsusega. (Kauppila & Karjalainen, 2012, lk 89) Kui kalastamine toimub kodukohas või isikliku veekoguäärse maja või suvila juures, siis ei ole aga tegemist kalastusturismiga, kuivõrd kalastusturismi puhul on tegemist siis, kui sihtkohas ööbitakse (Borch *et al.*, 2008, lk 268–269). Kalastusturismiks loetakse lisaks kalapüügile ka reisimine teiste veeloomade (vähid, krabid, molluskid jne) püüdmise eesmärgil (Bauer & Herr, 2004, lk 57).

Bauer ja Herr (2004, lk 57), Borch *et al.*, (2008, lk 268) ning Kauppila ja Karjalainen (2012, lk 89) põhjal saab välja tuua kalastusturismi tunnused:

- Kalastaja ei ole kohalik elanik, seega toimub reisimine sihtkohta ja tagasi;

- Kalastamisel esinevad puhkuse ja vaba aja veetmise eesmärgid, mis tähendab, et kalaturism ei ole kalastamine tulu teenimise eesmärgil;
- Kohapeal tegutsevad turismiteenuse pakkujad, seega kalastusturism ei ole sõitmine kalastamise piirkondadesse, kus puudub kohapealne turismiettevõtlus;
- Toimub teenuse osutamine raha eest, mis tähendab, et kalastaja tarbib sihtkohas tasulisi teenuseid ja sellega loob sihtkohas tegutsevate ettevõtete jaoks tulu;
- Ööbimine sihtkohas.
- Kalastamine on peamine sihtkoha külastamise eesmärk.

Kalastusturism võib toimuda nii mere- kui siseveekogude piirkonnas. Samuti võib põhineda nii kalapüügil kaldalt kui veesõidukilt. Selle juures võidakse kasutada erinevaid kalapüügivahendeid. (Bauer & Herr, 2004, lk 61) Seetõttu on kalastusturismi arendamise võimalus paljudes piirkondades. Nendeks võivad olla mereäärsed rannikupiirkonnad, aga ka kalarohkete jõgede ja järvede piirkonnad. Kalastusturismi sihtkohtade iseloom sõltub piirkonnast, näiteks Soomes ja Rootsis on arenenud kalaturism siseveekogudel (Hall, 2021, lk 364), Norras aga on levinud kalapüük rannikumerest (Borsch *et al.*, 2011, lk 1).

Kalastusturism võib toimuda erinevatel viisidel. Sihtkohta võidakse kohale sõita erinevate transpordivahenditega (Borch *et al.*, 2011, lk 4) ning transport võib olla korraldatud ka turismiettevõtte poolt. (Borch *et al.*, 2008, lk 272) Sihtkohas kohapeal võib kalastamine toimuda omal käel või siis turismiettevõtte poolt pakutava teenusena. (Borch *et al.*, 2008, lk 272) Esimesel juhul peab Bauer ja Herr (2004, lk 57) käsitluse puhul selleks, et tegemist oleks kalastusturismiga, reisija tarbima kohapeal mõnda muud teenust. Samuti on erinevad võimalused, kas renditakse kalastamiseks vajalik varustus, st veesõiduk (kui seda kasutatakse) kohapeal või võtavad reisijad selle kaasa. (Borch *et al.*, 2008, lk 273).

Seega kokkuvõtvalt võib öelda, et kalastusturism moodustab ühe osa vabal ajal toimuvast kalastamisest (Tabel 1). Selle motiivid on erinevad kutselisest kalapüügist ning oluliseks tunnuseks reisimine ja ööbimine sihtkohta, milles kalastatakse. Sealjuures tarbitakse kohapeal turismiteenuseid ning kalastamine on reisi peamiseks eesmärgiks.

Tabel 1. Erinevad kalastamise liigid

Kalastamise liik	Tunnused	Eesmärgid ja motiivid
<i>Kutseline kalapüük</i>	Professionaalne regulaarne tegevus	Elatise teenimine
<i>Kalastamine vabal ajal ehk harrastuskalapüük,</i>	Vaba aja tegevus	Meelelahutus, lõõgastus, looduses viibimine, erilised elamused, sportlikud eesmärgid
Kalastamine kodukohas või selle läheduses	Vahemaa kalastus- ja elukoha vahel väike, pärast kalastamist sõidetakse koju tagasi	
Kalastamine teises elukohas	Kalastatakse endale kuuluva suvila või maamaja läheduses, kus ka ööbitakse	
Kalastusturism	Kalastatakse kodust kaugemal, ööbitakse majutusasutuses, tarbitakse kohalikke teenuseid, kalastamine reisi peamiseks eesmärgiks	
Kalastamine reisimise ajal	Sama, mis kalastusturism, kuid kalastamine ei ole reisimise peamiseks eesmärgiks	

Allikas: autori koostatud Bauer ja Herr (2004), Borch *et al.*, (2008), Kauppila ja Karjalainen (2012), Brenner (2014), Golden *et al.*, (2019) põhjal

Kalastusturism on sihtkoha jaoks üheks võimaluseks kasutada kohalikke loodusressursse sihtkoha jaoks tulu teenimiseks. (Bauer & Herr, 2004, lk 75) Seetõttu peetakse seda oluliseks sihtkoha majandusarengus. Kalaturismi arendatakse paljudel juhtudel piirkondades, kus kalandus on varasemalt olnud tähtsaks kohalikuks majandusharuks. Võrreldes tavapärase kalastamisega võimaldab kalastusturism luua kohalike kalavarude kohta rohkem lisandväärtust, kuna sama püütud kalakoguse kohta teenitakse paljudel juhtudel rohkem tulu, kui kalanduses. Kui kalaturismis lähtutakse „püüa ja lase tagasi“ (*catch and release*) põhimõttest siis on kalavarude kasutamine veelgi efektiivsem, sest ühte kala saavad turistid püüda mitu korda (Butler *et al.*, 2020, lk 4222).

Kalastusturism võimaldab arendada koostööd sihtkoha ettevõtete vahel. Kuigi kalastamine on reisija jaoks põhjuseks sihtkoha külastamiseks, siis tõenäoline, et ta tarbib seal mitmeid erinevaid teenuseid. Seega, kui sihtkoht suudab ligi meelitada kalastusturiste, siis aitab see tulu teenida paljudel kohalikel ettevõtetel, muuhulgas ka ettevõtetel, kes pakuvad teisi kohalikke teenuseid peale otseselt kalaturismiga seotud teenuste. (González & Antelo, 2020, lk 439) Norra kalastusturismi uuringu kohaselt suureneb kalastusturism ülekaalukalt kõige enam müügitulu ja tööhõivet hotelli- ja restoraniettevõtete seas. Sellele järgnevad jaekaubanduse ettevõtted (Borsch *et al.*, 2011, lk 10) Suurbritannia harrastuskalastajate uuring näitab ka seda, et kalastusturismist saab olulist kasu ka töötleva tööstuse sektor, eriti veesõidukite ja kalastusvarustuse tootjad (Roberts *et al.*, 2017, lk 150). Kalastusturism võib anda sihtkohale tulusid kalastuslubade müügi kaudu (Borch *et al.*, 2008, lk 273). Eestis laekuvad kalapüügiõiguste tasud riigieelarvesse (Keskkonnatasude seadus 2005, § 55¹), mistõttu sihtkoht otseselt sellest tulu ei saa.

Seoses majandusarenguga tööhõive kalanduses reeglina väheneb. Selle tulemusena suur osa kalanduses töötavatest inimestest peab leidma endale uue tegevusala. (González & Antelo, 2020, lk 447) Samamoodi on kalastusturism võimaluseks kalandusega tegelevatele ettevõtetele. Osa nendest võivad muutuda turismiga tegelevateks ettevõteteks, mis aitab neil olukorras, kus kalanduse kui majandusharu tähtsus väheneb, tegevust jätkata. Sellega seonduvalt on kalastusturismil ka sotsiaalmajanduslik aspekt. Kui see aitab ära hoida kohapealset töökohtade vähenemist, siis aitab see säilitada kohalikku elanikkonda, mis on oluline, kuna traditsioonilistele kalanduspiirkondadele on iseloomulik elanikkonna vähenemine (Chen & Chang, 2017, lk 84).

Kalastusturismi tähtsus sihtkoha jaoks tuleneb ka võimalusest säilitada ja edasi anda kohalikke kultuuritraditsioone. Kalapüük on mitmetes piirkondades tihedalt seotud kohaliku kultuuri ja ajaloo. Kalastusturismi käigus saavad kohalikud elanikud õpetada turistidele traditsioonilisi kalapüügivõtteid, tutvustada kalanduse ajalugu ning kalandusega seotud kultuuripärandit. (González & Antelo, 2020, lk 447)

Kalastusturismi juures peetakse positiivseks, et see aitab edendada keskkonnasäästlikku mõtteviisi niis sihtkoha elanike, kui turistide seas. Kalastusturism pakub tegevust, mis paneb mõtlema kalavarude säästliku majandamise ning keskkonnakaitse peale laiemalt.

Kalastusturism on alternatiiviks keskkonda koormavale massiturismile, mistõttu selle arendamise võib suunata turiste tarbima keskkonnasäästlikumaid turismivorme. (González & Antelo, 2020, lk 448) Kui kalastusturismi arendamine muudab elanikke keskkonnateadlikumateks, siis võivad muutuda nende poliitilised eelistused. See võib tuua kaasa kohaliku omavalitsuse ja riigi poolt rohkem keskkonnasäästlikumate poliitikate rakendamise. (Butler *et al.*, 2020, lk 4222) Kui kalastusturismi hakatakse riigi poolt rohkem tähtsustama, siis võib see tuua kaasa suurema avaliku sektori tähelepanu kalavarude säilitamisele ja ka looduskaitsele, eriti ohustatud kalaliikide säilimisele (Lam-González *et al.*, 2021, lk 439).

Tabel 2. Kalastusturismi kasusaajad ja kasud

Kasusaaja	Kasu
Kalaturismi ettevõtted	Müügitulu suurenemine
Teised turismiettevõtted	Müügitulu suurenemine
Kohalikud elanikud	Sissetuleku suurenemine
	Tööhõive
	Võimalus jätkata traditsioonilise tegevusega
Avalik sektor/ühiskond laiemalt	Püügilubade müügitulu
	Majanduse mitmekesisustumine
	Kultuuritraditsioonide säilitamine
	Keskkonnateadlikkuse suurenemine

Allikas: autori koostatud Borsch *et al.*, (2008, 2011), Kauppila ja Karjalainen, (2012), Cheng & Chang (2017), Roberts *et al.*, (2017), González ja Antelo (2020), Butler *et al.*, (2020) põhjal

Tabelist 2 on näha, et kalastusturismist saavad kasu nii sihtkohas tegutsevad kalastusturismi kui teised turismiettevõtted ja kohalikud elanikud.

1.2. Kalastusturisti ootused ja vajadused

Islandit külastavate kalastusturistide uuringu järgi on peamisteks kalastamise motiivideks lõõgastumine ja looduses viibimine. Sportlikud kalapüügisaavutused, kala kasutamine toiduks ning võimalused sõprade või lähedaste inimestega koos ega veeta on väiksema tähtsusega. (Brenner, 2014, lk 34) Austraalia kalastajate kohta tehtud uuring näitas, et kõige tähtsam kalastamise juures on looduskeskkonnas viibimine, tähtsuselt teisele kohale jäi toidu saamine ning kolmandale puhkus ja lõõgastumine. Lisaks on kalastamise motiivideks sotsiaalne suhtlus, kalastamisega seonduvad väljakutsed, kehaline aktiivsus

ning eneseareng. (Young *et al.*, 2016, lk 117) Soomes tehtud uuringu põhjal saab kalastusturismi motiivide juurde lisada veel sellega seonduva sotsiaalse staatuse, kuivõrd kalastusreise kohta saab jagada muljeid teistele inimestele, sealjuures jagada oma kalastuskogemust sotsiaalmeedia vahendusel (Kompulla *et al.*, 2022, lk 26).

Kalastusturistid on enamasti regulaarsed harrastuskalastajad ning nad reisivad korduvalt kalastamise eesmärgil, sealjuures välisriikidesse kalastusreise tegevad inimesed, külastavad sel eesmärgil mitmeid riike. (Brenner, 2014, lk 37-38) Samuti on kalastusturistidele iseloomulik kõrge lojaalsus sihtkohale ehk paljud nendest külastavad sama sihtkohta mitu korda (Stensland *et al.*, 2021, lk 417). Seega kalastusturistid ei ole enamasti ühekordsed või juhuslikud reisijad, vaid tegemist on sihipärase ja regulaarse tegevusega.

Kalastusturistide jaoks on väga oluline looduskeskkond, milles kalastamise ajal viibitakse, mis Islandi kalastusturistide uuringus osutus kalastusturistide jaoks kõige olulisemaks püügikoha omaduseks. See, milliseid kalaliike, kui suuri ja kui palju kalu on võimalik püüda on väiksema tähtsusega, kuigi kohalike kalavarude tähtsus on kalastajatele erinev. Seda peavad olulisemaks suurema kogemusega kalastajad ning need, kes seavad kalastamisele sportlikke eesmärke. (Brenner, 2014, lk 36) Teistesse riikidesse kalastama sõites on üheks motivaatoriks püüda kodukohaga võrreldes teistsuguseid kalu ning kogeda teistsugust loodust, eriti reisitakse mõnda eksootilisemas sihtkohta. (Golden *et al.*, 2019, lk 8) Kanaari saari ja Cape Verdet külastanud kalastusturistide uuring andis teistsuguse tulemused ning selle kohaselt osutus kõige olulisemaks kalastajate saagiga seotud eesmärkide saavutamine. Kuigi kalastusturistide rahuloluga osutusid seotuks ka rahulik ja eksootiline keskkond, sihtkoha kultuuriväärtused ja sihtkohas osutatavad teenused, siis soov samasse sihtkoha uuesti kalastama sõita sõltus üksnes sellest, kas õnnestus püüda soovitud saaki (Lam-González *et al.*, 2021, lk 439).

Kalastusturistide vajadused sihtkohas pakutavate teenuste suhtes on erinevad. Soomes tehtud uuringu järgi 92% kalastusturistidest kasutab reisi ajal mõnda tavapärasest turismiteenust nagu toitlustus, majutus või transporditeenus (Kompulla *et al.*, 2022, lk 26). Norras läbiviidud uuringu tulemuste kohaselt kulutavad kalastusturistid kohalikele teenustele keskmiselt 175 eurot ööpäevas, millest keskmiselt 70 eurot kulub majutusele

(Borch *et al.*, 2011, lk 10), mis näitab kuivõrd oluline on sihtkoha ettevõtete jaoks, et kalastusturist jääks sihtkohta ööbima.

Norra kalastusturismi uuring näitas samuti, et sihtkohas viibivad pikemat aega ja kulutavad rohkem raha välisriikidest pärit turistid. Sealjuures on suhteliselt pikema viibimisajaga kaugematest riikidest saabuval turistid, näiteks Hollandist, Saksamaalt ja Tsehhist saabuval kalastusturistid veedavad sihtkohas tavaliselt 9–15 ööd, samal ajal kui Soomest, Rootsist ja Venemaalt saabuvad 4–6 ööd. Märkimisväärselt rohkem kulutavad tunduvalt rohkem paadirendi ning kalastusvarustuse peale (Borsch *et al.*, 2011, lk 11).

Vajadus spetsiifilisemate teenust järele nagu veesõidukite või kalastusvarustus rent ja giiditeenus on kalastusturistide seas väiksem. Soomes läbiviidud uuringu tulemuste kohaselt kasutas giiditeenust 27% kalastajatest (Komppula *et al.*, 2022, lk 26).

1.3. Kalastusturismi sihtkoha arendamine

Sihtkoha arendamine koosneb paljudest tegevustest, mille Manhas *et al.*, (2016, lk 27) jaotavad kaheks. Esiteks tegevused, mis mõjutavad külastaja poolt sihtkohas saadavat kogemust ja teiseks turundustegevused, mis mõjutavad sihtkoha valikut. Esimese jaoks on vaja arendada kohapealseid teenuseid, mille tarbimisega kujuneb külastajatel sihtkohast saadav elamus. Sihtkoha turundus on vajalik selleks, et potentsiaalsed külastajad saaksid teada, et millist kogemust on võimalik sihtkohas saada ja et nad üldse sihtkohta külastaksid.

Sihtkoha arendamisel juures on oluline mitmete osapoolte nagu turismiettevõtte, kohalik omavalitus, mittetulundussektor ja kohalikud elanikud vaheline koostöö. Koostöö muudab tähtsaks asjaolu, et sihtkoha arengust saavad kasu paljud osapooled. Kuigi kohalikud turismiettevõtted konkureerivad omavahel, siis on koostöö sihtkoha arendamisel nende huvides, kuna reisija reisiotsused ja sihtkohast saadavad kogemused sõltuvad sihtkohast kui tervikust. Tavaliselt ei ole ühe ettevõtte poolt pakutavad teenused piisavad, et reisija sihtkoha meelitada ning samuti ei sõltu reisija poolt saadav elamus vaid ühe ettevõtte teenustest (Damayanti *et al.*, 2019, lk 286).

Volgger *et al.*, (2021, lk 3–5) käsitlevad sihtkoha arendamist kui sihtkoha disaini, märkides, et sihtkoha arendamine peaks tähendama plaanide realiseerimist selle kohta,

millist sihtkohta sellega seotud osapooled soovivad. Nimetatud lähenemine tugineb seisukohale, et sihtkohad on arenenud ja neid on võimalik ümber kujundada ning sihtkoha arendamisel võib kasu olla loovast lähenemisest, uudest ja ebatavalisest lähenemisest. Seetõttu peaks sihtkoha arendamine vastama järgmistele põhimõtetele (Volger *et al.*, 2021, lk 2–5):

- Sihtkoha arendamine on terviklik. Sihtkoha arendamine ei peaks keskenduma mitte ainult üksikute teenuste arendamisele või probleemide lahendamisele, vaid võtma arvesse erinevate teenuste vahelisi seoseid ja tekitavat sünergiat.
- Sihtkoha arendamine on avatud, inimkeskne ja kaasav. Arendamise protsessis on sõnaõigus erinevatel osapooltel, üha olulisem on sihtkoha küllastajate poolse sisendi kasutamine sihtkoha arenduses.
- Sihtkoha arendamine ideede praktikasse suunamisel. Sihtkohaga seotud osapooltel võib olla üldine nägemus sellest, milline võiks olla sihtkoht olla. Sihtkoha arendamise käigus on vaja leida praktilised väljundid, mis aitavad seda nägemust saavutada, näiteks otsustada, millist infrastruktuuri on vaja luua või millised peaksid olema teatud teenuste omadused.
- Sihtkoha arendamine on pidev ja ümberkujundav. Tegemist ei ole ühekordse protsessiga, vaid pidevalt tehakse sihtkoha juures uuendusi ja muudatusi. Muudatuste tegemise käigus ollakse avatud uuendustele.

Halkier *et al.*, (2014, lk 1574) rõhutavad sarnaselt Volgger *et al.*, (2021, lk 4) innovatsiooni tähtsust sihtkohale arendamisel. Põhjuseks on kasvav reisimine ja muutuvad reisijate eelistused. Üha rohkem soovitakse uudeid ja teistsuguseid reisielamusi ja sihtkohad peavad tegelema innovatsiooniga, et olla võimelised selliseid muudatusi pakkuma. Kuivõrd innovatsioon toimub suures osas turismiettevõtetes endis, siis on sihtkoha arendamise juures oluline, kuidas nende innovatsiooni soodustada.

Sihtkoha arendamise võimalused sõltuvad muuhulgas sihtkoha ressursidest. Siiski tänapäeval ei piisa paljude turistide jaoks sihtkoha külastamiseks sellest, et seal oleksid neile huvipakkuvad looduslikud ressursid, vaid valik langetatakse pigem selle põhjal, millist elamust on võimalik sihtkoha külastamisel saada. (Manhas *et al.*, 2016, lk 27).

Eelnevalt sai mainitud, et kalastusturism võib olla alternatiiviks seni kalandusega tegelenud inimestele ja ettevõtetele. (Chen & Chang, 2017, lk 84; Gonzáles & Antelo, 2020, lk 447) Sellega seonduvalt võib kalastusturism pakkuda tegevusvõimalusi inimestele, kes ei ole varasemalt turismiettevõtlusega tegelenud. See omakorda tähendab, et kalastusturismi arendamisse on oluline kaasata kohalikku elanikkonda laiemalt, sest nende seast võib tekkida uusi turismiettevõtjaid. Sellist lähenemist on kasutatud Hiinas Changshani saarte puhul. Turismiettevõtlust presenteeriti kohalikele elanikele, kes suures osas olid traditsiooniliselt elatunud kalapüügist, kui alternatiivset ettevõtlusvõimalust. Kalastusturismi arendamisel leidsid rakendust juba kohalike elanike käsutuses olevad vahendid (veesõidukid, eluasemed), oskused (kalastamine, toidu valmistamine) ja kogukonnavahelised sidemed. Selline lähenemine kasutas ära kogukonnavõrgustikku, mis oli välja kujunenud enne kalastusturismiga tegelema hakkamist (Su *et al.*, 2017, lk 130).

Soome kalastusturismi uuringu tulemuste kohaselt on sihtkohtade jaoks väga oluline, kui pikalt kalastusturist piirkonnas aega veedab – mida pikem see on, seda suuremat tulu kohalikud ettevõtted teenivad. Seega on kalastusturismi sihtkoha jaoks oluline arendada seda sellisel viisil, et kalastusturistil oleks põhjust seal pikemalt viibida. (Kauppila ja Karjalainen, 2012, lk 94)

Kalastusturismi arendamisel võib pidada optimaalseks olukorda, kus sellega kaasnevalt ei toimu kalavarude vähenemist ning samuti ei kahjustata teisi majandusharusid. See tähendab, et sihtkohta külastavate kalastusturistide arv ei tohi olla nii suur, et nende poolne väljapüük tooks kaasa kalavarude vähenemise piirkonnas. Teistest majandusharudest võib kalastusturism potentsiaalselt omaga kõige enam negatiivset mõju kalandusele, kuid selle jaoks peab olema kalastusturistide poolt teostatav väljapüük olema nii suur, et see hakkaks vähendama kohalike kalandusettevõtete väljapüüki (Borch *et al.*, 2011, lk 14).

2. KALASTUSTURISMI UURING

2.1. Uuringu meetoodika

Kalastusturism on Pärnu lahe piirkonnas uueks ja seni veel võrdlemisi vähe tuntud turismivormiks ning ka kalastusturismi teenuseid pakuvad üksikud ettevõtted. Nende hulka kuuluvad veebis avalikult leiduvatel andmetel Kalatakso, Pärnu kalareisid, Sauga Kaluriküla, Metsääre majutus. Kihnus korraldab kalareise Tolli turismitalu. Korraldatakse kalareise nii merel kui jõel, pakutakse kalagiidid teenuseid, renditakse veesõidukeid ja kalavarstust, korraldatakse kalastamisega ja kalaga seotud temaatilisi üritusi ning pakutakse ka erinevaid lisateenuseid.

Uurimistöös rakendatakse kvalitatiivset uurimismeetodit. Uuringu andmete kogumiseks rakendati poolstruktureeritud intervjuud, mille puhul on intervjuerimine paindlik, sest koostatakse küll intervjuu kava koos küsimustega, kuid intervjuu käigus ei ole kohustuslik sellest rangelt kinni pidada. Lubatav on küsimuste järjekorra muutmine kui intervjuu käigus intervjueritav liigub omal algatusel järgmiste küsimuste juurde. Samuti võimaldab poolstruktureeritud intervjuu meetod täpsustavate ja lisaküsimuste esitamist, et saada intervjueritavate käest põhjalikumat ja täpsemat teavet (Adams, 2015, lk 498)

Intervjuu kava (Lisa 1) koostati vastavalt töö eesmärgile ja kalastusturismi teoreetilisele käsitlusele. Intervjuuga käsitleti viit teemat, milleks on kalastusturisti profiil, sihtkoha valik, kalastusturisti ootused ja vajadused, kalastusturismi sihtkoha arendamine ning kalastusturismi arendamise takistused.

Intervjueritavate valim moodustati kalurite ja turismi arendamisega seotud ettevõtete ja organisatsioonide esindajatest. Valimi koostamise juures oli kaalutluseks, et esindatud oleksid erinevad kalastusturismiga seotud osapooled: turismiettevõtjad, kalurid ja turismi arendamisega tegelevate organisatsioonide esindajad. Tegemist on sihipärase valimiga,

mille puhul on välja valitud tüüpilised või ideaalsed uuritavad (Rämmer, 2014). Kokku kaasati valimisse viis intervjueeritavat.

Intervjueeritavatega võeti ühendust telefoni ja /või e-kirja teel. Intervjuud toimusid ajavahemikul 16. – 20.03.2024. a. Pärnu linnas. Üks intervjuu viidi läbi silmast silma, kaks intervjuud veebikõnena ja kaks intervjueeritavat vastasid küsimustele kirjalikult. Intervjuu keskmiseks pikkuseks oli 34 minutit.

Intervjueeritavale selgitati uuringu läbiviimise eesmärki. Intervjueeritavatele tagati anonüümsus ja seetõttu on intervjueeritavate tsitaatidele viidatud intervjuude järjekorranumbritega, nt I2.

Intervjueeritavate käest võeti nõusolek intervjuu salvestamiseks. Intervjuu salvestati intervjueri nutitelefonis oleva rakendusega. Hiljem salvestised transkribeeriti lõputöö autori poolt. Intervjuude analüüs toimus kvalitatiivse sisuanalüüsina. Kuna ei kasutatud tõenäosuslikku valimit, siis ei ole vastuste kvantitatiivsed aspektid olulised, sest tulemusi ei ole võimalik statistiliselt üldistada. Kvalitatiivse sisuanalüüsiga uuritakse teksti tähenduslikke osi. (Kalmus *et al.*, 2015) Uuritavaks tekstiks olid intervjuude transkriptsioonid.

2.2. Uuringu tulemused

Intervjuuga käsitleti viit teemat: kalastusturisti profiil, sihtkoha valik, kalastusturisti ootused ja vajadused, kalastusturismi sihtkoha arendamine ning kalastusturismi arendamise takistused. Esmalt tuuakse intervjuude vastuse põhjal välja kalastusturisti profiil.

Uurimistulemused näitavad, et Pärnu lahe piirkonda külastavad kalastusturistid on peamiselt Eesti elanikud (I1, I2, I3, I5). Eesti turistide osakaalu kõikidest kalastusturistidest hinnati suurusjärguga 60–90%. Eesti kalastusturistide hulgas on inimesi sisemaa piirkonnast, kes soovivad merele kalastama minna (I5). Välisturiste saabub peamiselt Soomest ja Lätist. Intervjueeritavad avaldasid imestust, et Leedu kalastusturiste ei käi aga erinevalt Läti omadest peaaegu üldse. Teiste riikidena nimetati Saksamaad, Šveitsi, USA-d, Jaapanit. Siiski märgiti, et erinevaid riike, millest kalastusturiste saabub on palju, üks intervjueeritav tõi näite, et ükskord oli nende

ettevõttel turiste korraga 15 erinevast riigist (I2). Mõnikord moodustuvad turistide seltskonnad erinevatest riikidest pärit inimestest, osadel juhtudel on Eesti elanikel kaasas välismaalastest reisikaaslased.

Peamiseks põhjuseks, miks intervjuueeritavate arvates välituriste on vähe, on piirkonna vähene tuntus välisriikide kalastusturistides seas. Sihtkoha vähest tuntut välisriikide kalastusturistide seas põhjendati vähese reklaamiga (I1, I2).

Kalastusturistid käivad kalastamas kohalikel jõgedel ja Pärnu lahel. Ühe intervjuueeritava väitel kalastatakse rohkem jõgedel, kui võrd ilmastik Pärnu lahel on muutlik. Jõgedel on kalastusturistidel lihtsam iseseisvalt paadiga kalastama minna ja seega teenuse osutaja saab neile vaid paadi rentida. Jõgedel on olud kalastamiseks stabiilselt head. „Üliharva kui jõel lant ei lenda, et selliseid ilmasid on mõned üksikud. Laht on selles suhtes on nagu keerulisem“ (I1). Jõe peal kalastamist peeti ka algajatele ohutumaks, toodi välja, et neid iseseisvalt väikeste paatidega merele ei saadeta (I2). Kalastusturistid külastavad Pärnut erinevatel aastaegadel, sealjuures talvise kalapüügiga seoses.

Kalastusturistid reisivad enamasti kas perega või sõpradega. Mõnikord on kalastusturistideks üks lapsevanematest koos lastega. Kalastusturistideks on ka ettevõtte kollektiivid, sest tööandjad korraldavad mõnikord oma töötajatele kalastusreise või elamuspäevi merel. Kalastusturismi teenuseid tarbitakse ka sünnipäevade tähistamisega seoses.

Kalastusturistid on enamasti inimesed, kes Pärnut kui sihtkohta juba varemast tunnevad. „Pigem sellised turistid, kes on üles leidnud Pärnu ja tahaks Pärnus midagi ägedat teha ning tahavad kalale minna“ (I1).

Intervjuud näitasid, et kalastusturismi pakkujate lõikes on kalastusturistide profiil erinev. Mõni teenindab peamiselt algajaid kalastajaid, kelle hinnangul 90% turistidest ei õnnestugi kala saada, kuid vaatamata sellele on nad õnnelikud, sest kalastamine pakub neile elamust (I1). Teine ettevõtte teenindab jällegi kogunud harrastuskalastajaid (I4).

Järgnevalt tuuakse välja kalastusturistide sihtkoha valikut mõjutvad tegurid. Intervjuude põhjal selgus, et sihtkoha valikut mõjutab Pärnu lahe piirkonna tuntus, mida peeti Peipsi järel teiseks tuntumaks kalastuspiirkonnaks (I5). Sihtkoha eeliseks on, et võimalik on

kalastada nii meres kui jõel (I1, I2). Osa turiste valib selle piirkonna, sest siin on võimalik kalastada merel, mida nende kodu lähedal ei ole võimalik teha (I5).

Osade turistide jaoks on põhjuseks, miks tulla Pärnu piirkonda kalastama, sealsete kalade valik. „Laias plaanis on see, et kalastajate seas on konkreetsed kalad, mis pakuvad huvi turistile. Pärnu, koha ja suvi on võrdusmärk“ (I1).

Välituristide puhul mõjutab sihtkoha valikut võimalus talviseks kalapüügiks. Mitte kõikides riikides ei ole võimalusi talvel jääaugust kala püüda ja seega on tegemist uudse elamusega. „Soojades riikides jääd ei ole. Nemad, kes seal elavad ei tule selle peale, et saab jää sisse augu puurida ja sealt kala püüda. Nende jaoks on see nagu nõidus või must maagia“ (I4).

Järgmisena tuuakse välja kalastusturistide ootused ja vajadused, alustades kalastusturistide motiividest. Ühe grupi kalastusturistidest mõeldavad inimesed, peamiseks motiiviks on meelelahutus. Peamiselt on tegemist algaja kalastajaga, kelle jaoks on kalastusturism uudne teenus, mis teistsuguseid elamusi kui tavapärasemad turismiteenused. „Turistid otsivad emotsiooni. Meil ongi kõik emotsiooni peale üles ehitatud. Tahetakse kogeda midagi muud, mitte restoranis istuda ja süüa“ (I3). Algaja kalastaja puhul on kalastamise meelelahutuslik tähtsus peamine ja seetõttu on nad sageli õnnelikud ka siis kui neil ei õnnetu kalasaaki (I1).

Teise grupi kalastusturistide puhul on oluliseks motiiviks kalasaak. Enamasti on tegemist suuremate kogemustega kalastajatega (I2).

Lisaks eelnevalt mainitutele on kalastusturiste, kelle motiiviks on lihtsalt vaba aja veetmine merel ning kalastamise tähtsus on väiksem. Talvisel ajal pakub neile huvi jää peale minek ja fotode tegemine. Kui perekond koos reisib, siis võib kalastamine pakkuda huvi vaid osale reisiseltskonnas. Mõned kalastusturistid tarbivad kalastamise ajal alkoholi. „Käib ka selliseid, kes tulevadki kala püüdma, aga tarbivad samal ajal ka ohtralt alkoholi. Pärast ei mäleta midagi, kus käis ja mida tegi“ (I4).

Sõltuvalt kalastusturistide motiividest on ka nende poolt teenuste tarbimine erinev. Intervjuude põhjal võib öelda, et algajad kalastajad tarbivad rohkem spetsiaalseid kalastusturismi teenuseid, sest neil ei ole endal paati või muud varustust või on neil vähe

kogemust, mistõttu nad soovivad kalastamisel juhendamist või ei soovi üksinda paadiga kala püüdma minna (I1, I4). Suur osa kogenumatest kalastajatest aga kalastusturismi teenuseid ei tarbi, sest neil on kaasas oma varustus ning paljud nendest käivad omal käel kalastamas ehk nad ei vaja veekogule viimist või giiditeenust (I2, I4).

Peamisteks kalastusturismi pakkujateks on intervjueeritavate arvates Sauga Kaluriküla ja Kalatakso (I3, I4; I5). Teised pakkujad on vähem tuntud. Nende hulgas nimetati Metsaääre majutust ja Pärnu kalareise (I1, I2). Osa teenusepakkujaid tegutseb hooajaliselt, vaid suvel (I2).

Kalastusturismi teenuseks osutusid intervjuude põhjal paadirent, mis võib olla koos juhiga korraldatud kalastusreisina, giiditeenus, kalapüügivarustuste rent (I1, I2, I4). Pakutakse veel teenuseid, kus kliendile valmistatakse tema püütud kalast süüa (I4). Kalastusturismi teenused võivad olla ühendatud terviklikku elamuspaketti. Mõnikord korraldatakse temaatilisi üritusi nagu ahvenapidu (I4).

Kalastusturistid tarbivad täiendavalt majutus- ja toitlustusteenuseid. Mõned kalastusturistid ei soovi ööbida tavalistes majutusasutustes. „Tüüpiline kalastusturist soovib täisteenust, kus sees on ka majutus. Saab muidugi igal pool ööbida. Üks klient ütles mulle miks ta tuleb minu juurde ööbima. Ta ütles, et ta ei taha oma kahlamispuhkstega minna Rannahotelli“ (I1).

Lisanduvatest teenustest mainiti intervjuudes veel sadamateenust, sauna, kümblustünni renti, õhkrelvast laskmist ja vibulaskmist. „Eestlane on ikka saunasõber. Pole inimest, kes ei tahaks peale jää pealt tulekut sauna minna“ (I2). Kui kogu reisiseltskond ei soovi kalastada, siis pakutakse ülejäänutele teisi teenuseid, nagu õhkrelvast või vibust laskmine. Selle kohta märgiti, et ilma täiendavate teenuste pakkumiseta on väga raske kalastusturismiettevõtjana tegutseda (I1).

Kalastusturistide ootusena tulid intervjuudest välja kala saamine, elamuste saamine, sõprade või perega vaba aja veetmine, ilus ilm. Kalastajate jaoks, kes püüavad lõbu pärast ei ole ootuseks saagi saamine ning püütud kala lastaks vette tagasi (I5). Elamust otsivad turistid tahavad meelt lahutada ja nad alati ei tea, mida nad täpselt soovivad, kuid neile on oluline, et sihtkohas viibides oleks lõbus (I4). Osade turistide ootuseks on, et saaks

olla koos pere või sõpradega ja sealjuures meeldivalt vaba aega sisustada. Kalastusturistid soovivad, et ilm oleks ilus (I2).

Kalastusturistide ootuseks on, et neile pakutavad teenused oleksid kvaliteetsed. Kvaliteet peab olema vastavuses teenuse hinnaga. „Kui on kallim teenus siis oodatakse ka kvaliteeti vastu“ (I2). Kui turist rendib kalapüügivarustust, siis oodatakse, et see on kõrge kvaliteediga. Samuti oodatakse, et pakutavad teenused oleksid neile turvalised. Turistide ootuseks on veel, et teenuste pakkumisel kasutatavad vahendid, nt paat, oleksid puhtad (I1, I2; I4).

Osade kalastusturistide ootuseks teenuste arendamisel on, et olemasolevate teenuste kohta oleks rohkem infot ja et teenusepakkujaid oleks kergem leida (I4). Selle kõrval märgiti puuduvate teenuste kohta, et Pärnu jõe ääres võiks olla rohkem sildumisvõimalusi ja WC-sid (I1, I2). Teenuste arendamise osas pakuti veel välja, et võiks olla teenus, mis võimaldaks koos kutselise kaluriga merele minna. „Kui ma oleksin kutseline kalur siis ma mõtleksin teha sellist teenust, et kutselise kaluriga koos kalale. Kutseline võtab turisti kaasa, tühjendatakse koos mõrrad ära ja kui kaldale jõutakse siis antakse jalaga kanni ja minema“ (I1). Selle kõrval mainiti intervjuudes plaane arendada turismiteenuseid, mis põhinevad kalaroogade valmistamisel kohalike traditsioonide järgi, näiteks kala suitsetamine eesti kalurite traditsioonide järgi (I4). Kohalike kultuuritraditsioonide edasiandmisele aitavad kaasa veel ka turismiettevõtete poolt turistidele kultuurist ja ajaloo rääkimine, kusjuures märgiti, et turistide huvi kohaliku kultuuri vastu on olemas. „Tihti nad küsivad ise ka kohaliku kalapüügi kommete ja traditsioonide kohta. Anname seda kõike neile edasi“ (I2).

Järgmisena tuuakse välja intervjueeritavate seisukohad kalastusturismi arendamise kohta Pärnu lahe piirkonnas. Selle juures alustatakse olemasolevatest tegevustest ning seejärel liigutakse intervjueeritavate seisukohtade juurde, kuidas võiks kalastusturismi tulevikus arendada.

Pärnu lahe piirkonda kui sihtkohta tutvustatakse veebilehe Visit Pärnu kaudu. „Me tutvustame Visit Pärnu lehel neid teenuseid ja ettevõtteid, kellel on Visit Pärnu lehel oma teenused objektina üleval. Kui panna Visit Pärnu lehel otsingusse sõna kalastus siis tulevad seal eraldi pakkujad välja“ (I3). Samuti on Pärnu lahe sihtkoha tutvustamisel

turistidele on seni kasutatud sotsiaalmeediat, millest nimetati intervjuudes Facebooki. Ettevõtted teevad postitusi oma Facebooki kontodel ja ka turismialastes gruppides (I2).

Üks kalastusturismi ettevõtte on sihtkoha tutvustanud erinevate kalade kaudu, mida vahetatakse hooajaliselt. „Läbi erinevate kalade. Mai kuu hakkab haugipüügi. Me teeme postituse, et tulge haugi ja vimba püüdma. Siis hakkab koha püük“ (I1).

Pärnu kalastusturismi arendamiseks on üks kalastusturismi ettevõtetest loonud kalastusgiidide ühingu, et tõsta giiditeenuse kvaliteeti. „Et oleks professionaalne lähenemine ja standardite loomine. Kõik teevad omaette mingit asja ja kvaliteedi tase on väga erinev. Kalastusteenus ei ole ainult kalapüük, et annan ridva kätte ja õpetan kuidas kala püüda“ (I1).

Kohalikud kalastusturismi ettevõtted teevad kalastusturismi arendamiseks omavahel koostööd. Koostöö näitena tuli intervjuudest välja toitlustusasutused ja paadiga turiste kalale viivad ettevõtted. Nende marsruutidel tehakse peatusi toitlustusasutuste juures või suunatakse turistid toitlustusasutusse pärast kalaretke lõppu (I2). Siiski võiks olla rohkem koostööd kutseliste kalurite ja kalastusturismi ettevõtete vahel, mis võiks parendada nende vahelisi suhteid. Intervjuus märgiti, et praegu esineb nende vahel pingeid, sest mõlemad tarvitavad ühiseid kalavarusid (I5). Samuti tuli intervjuust välja kalastusturismiga tegeleva ettevõtte seisukoht, et kasuliku oleks kalavarusid kasutada rohkem turismi eesmärgil, siis niimoodi on võimalik luua rohkem väärtust. „Tegelikult tulevik võiks sinnapoole liikuda, et on vähem seda kommerts-püüki ja rohkem turismi. Turismiga on võimalik kala kilo hind neljakordistada. Kõik ju müüakse sinna juurde, giid, majutus, püügivarustus“ (I2).

Koostöö edendamiseks võiksid kõik kalastusturismiga tegelevad ettevõtted liituda sihtkoha turundusega tegeleva organisatsiooni Destination Pärnuga. Märgiti, et kui selline katusorganisatsioon on loodud, siis võiksid kõik sellest osa saada (I3, I4). Tõhustama koostöö jaoks oleks vaja rohkem kooskäimist, infovahetust ja sõbralikumaid suhtumist (I4).

Kalastusturismi ettevõtted on teinud turundusalast koostööd Romantilise Rannatee projekti kaudu. Seda on tehtud põhjusel, et ühel ettevõttel üksinda on tervet sihtkohta väga raske turundada (I4).

Koostöö edendamiseks tuli intervjuudest välja ettepanek, et kalastusturistidele võiks teha soodsamaid majutuspakkumisi. Samuti võiksid mereäärsed majutusasutused olla avatud aastaringselt, mis pakuks kalastusturistidele paremaid ööbimisvõimalusi sihtkohas (I4).

Kalastusturismi toetamise osas selgus intervjuust, et tegemist on turismivaldkonnaga, millega on võimalik tegeleda tavalise turismihooaja väliselt, seega on oluline, et tegeletakse selle toetamise ja arendamisega. Kahjuks varasemalt ei ole peetud kalastusturismi väga perspektiivseks, kuigi suhtumine on selles osas hakanud muutuma. „Kui ma algul hakkasin kalastusturismist EASis rääkima siis vaadati mu peale imelikult, et ajan mingit jama, et keda see kalapüük ikka huvitab Siis nüüd on hakatud rohkem võtma seda asja tõsisemalt“ (I1).

Kalastusturismi arengu toetamiseks on tegeletud Pärnumaal olevate jõgede kallaste parendamisega. On loodud paatide sildumiskohtasid. See võimaldab näiteks Kalataksoga minna jõeäärselt sildumiskohalt veele (I3).

Viimasena antakse intervjuude põhjal ülevaade kalastusturismi takistustest ja nende ületamise võimalustest. Kalastusturismi takistusena selgusid intervjuude põhjal avalike veeskamiskohtade ehk slippide vähesust Pärnu jõe ja mere ääres, liiga kõrge rendihind kaide rajamisel, kõrged tegevuse alustamise kulud, ettevõtete väike arv, kormoranide ja hüljeste kõrge arvukus, talviste turismiteenuste vähesus. Slippide vähesust märkisid kokku kolm intervjuueeritavat (I1, I2, I5), mis viitab, et see on probleem puudutab paljusid kalastusturismiga tegelevaid ettevõtteid.

Kalastusturismiga alustamine nõuab võrdlemisi suuri alginvesteeringuid, sest on vaja soetada paadid ja kalapüügivarustus, talvise teenuse osutamiseks ATVD või lumesaanid (I4). Kalastusturistide arv on siiani liiga väike, et turismiettevõtte suudaks ennast majandada üksnes otseselt kalastamisega seotud teenustega, seetõttu on oluline pakkuda juurde lisateenuseid (I2).

Kalastusturismi ettevõtete väike arv on takistuseks seetõttu, et see vähendab võimalusi ettevõtete koostöök ja piirab turistide hulka, keda on võimalik teenindada. Tulenevalt väiksest ettevõtete arvust on kalastusturism võrdlemisi vähe tuntud ning see raskendab ka riigi või kohaliku omavalitsuse toetuse saamist (I1; I2).

Kormoranide ja hüljeste kõrge arvukus vähendab kalavarusid. Intervjueeritava hinnangul küll nende arukusega piiramisega tegeletakse, kuid paraku pole see piisav ning selles osas kohtab keskkonnakaitsjate vastuseisu. „Neid proovitakse piirata ja ohjeldada aga üks sihtgrupp inimesi on kes arvavad, et kõik loomad ja linnud on pühad. Roheliste ja kalurite vahel on selline omavaheline hõõrumine“ (I2).

Kuna talvisel perioodil on spaade kõrval Pärnus vähe külastajate jaoks huvipakkuvaid turismiteenuseid, siis see takistab kalastusturismi arendamist talvel. Intervjuus toodi välja, et kui Pärnus oleks näiteks AHHA Keskuse sarnane asutus, siis see annaks kalastusturistidele rohkem tegevust Pärnus ka talvel ja seega oleks rohkem põhjust Pärnusse tulla (I4).

Kohalikud omavalitsused saaksid kalastusturismi arengut toetada kohapealset taristut arendades. Selleks oleks vaja luua avalikke paatide veeskamiskohtasid ehk slippe koos parkimiskohtadega treilerite jaoks ning toitlustusasutuste juurde võiks luua sildumiskohtasid (I1, I2, I5). Jõeäärsete peatuskohtade juurde võiks paigutada prügikaste ja WC-sid. Avalike prügikastide ja WC-de loomine muudaks kalastusturismi keskkonnasäästlikumaks (I1, I5).

Kohalikud omavalitsused võiksid ka rohkem kalastusturismi ettevõtetega kohtuda ning asju arutada. „Nad võiks kohalike teenusepakkujatega maha istuda ja asju arutada. /.../ KOV võiks kutsuda erinevad huvigrupid kokku ja siis räägitakse võimalustest“ (I2).

Kalastusturismi ettevõtete jaoks võiksid olla soodsamad rendihinnad kai paigaldamiseks. Renditava kaikoha juurde oleks vaja luua elektriühendused, mis lihtsustaks valgustuse ja kaamerate paigaldamist.

Kalastusturismi arendamiseks oleks vaja luua rohkem kalastusturismi ettevõtte koondavaid ühinguid, mille näitena toodi kalastusgiidide ühing. Selliste ühingute loomine on vajalik selleks, et tõsta turismiteenuste kvaliteeti. Praegu kahjuks on teenuste kvaliteet

ebaühtlane ja kehva kvaliteediga teenused teevad kalastusturismile mainekahju. „Kõik ei ole valmis pakkuma kvaliteeti. Teenuse pakkujad on väga erineva kvaliteediga. Ükskord juhtus nii, et viidi inimesed jää peale ja unustati nad sinna. Mis teenuse pakkuja see siis on? On mindud ka giidiga merele ja paat on ära uppunud“ (I1). Kalastusturismi kvaliteedi tõus on eelduseks sellele, et seda saaks rohkem hakata turundama väliskülalistele ja et õnnetuks saada riiklikku toetust sellisteks turundustegevusteks.

Kalastusturismi keskkonnasäästlikkuse tagamisel on intervjuude põhjal oluline roll turismiettevõtetal, kes peaksid hoidma silma peal klientide käitumisel. „Selleks on vaja rohkem ettevõtjaid, kes selle turismiga tegeleksid sest nemad on need politseid nii öelda, kes asjadel silma peal hoiavad“ (I2). Teenusepakkujate ülesandeks on tutvustada turistidele kalastamise nõudeid nagu kalade alammõõdud (I1). Samuti võib pakkuda turistidele välja võimaluse soovi korral kala vette tagasi lasta, kui turistil endal kala vaja ei ole. Selle asemel võib turist näiteks kalast foto teha. Oluline on turistidele selgeks teha, et nad mõtleksid selle peale, kas nad tarvitavad ise püütud kala ära. Kui nad seda ei tee, siis on õige kala vette tagasi lasta (I4).

Üks kalastusturismi pakkuja on loonud keskkonnasäästliku turismi arendamiseks omapärase teenuse – prügipüügi. Selle puhul turist püüab kala asemel prügi. „Paketi ostja saab ööbida ökomajas, saab kalastuskahva, prügikoristamis tangid ning kalastus magneti ja saab minna prügi korjama“ (I1). Kalastusturismi pakkujad ostavad ka riiklikest kalakasvandustest kala – siiga ja lõhet ning lasevad neid vette, andes sellega oma panuse kalavarude suurendamisse. Intervjuus märgiti, et seda eeskujut võiksid järgida kõik kutselised ja harrastuskalurid.

2.3. Järeldused ja ettepanekud

Pärnu lahe piirkond on kalastusturistide seas tuntud peamiselt Eesti elanike seas. Välismaalastest kalastajaid on vähe, mille põhjusteks on ilmselt sihtkoha vähene tuntus ja kalastusturismiettevõtete vähesus. Samas on arvestades piirkonna eripärasid, sellel lõputöö autori arvates potentsiaal kalastusturismi arendamiseks. Pärnu lahe piirkonna eripärana võib välja tuua, et ühes sihtkohas on võimalik kalastada nii merel kui jõgedel, mis pakub vaheldusvõimalust ja mitmekesist elamust ühe reisi jooksul. Kohalikud talvise

kalapüügi võimalused on eksootilised lõunapoolsetest riikidest pärit turistidele. Ka kohalikud kalaliigid nagu koha, annavad põhjuse Pärnu lahe piirkonda külastada.

Sihtkohta külastavate kalastusturistide peamised motiivid, meelelahutus, soov püüda teatud kalaliike, sõprade ja perega koos ühine aja veetmine ning tõsisematel harrastuskalastajatel ka kalasaak langevad kokku varasemates uuringutes välja tooduga (Brenner, 2014; Young *et al.*, 2016). Samas osasid kirjanduses välja toodud motiive nagu looduses viibimine, sotsiaalne staatus ja kehaline aktiivsus (Young *et al.*, 2016; Kompulla *et al.*, 2022) intervjuudes ei nimetatud. Töö autor peab võimalikuks, et siinkohal võib olla põhjuseks, et kalastusturiste endid ei intervjueritud ja samuti oli intervjuude arv võrdlemisi väike, mistõttu kõik kalastusturismi motiivide võib-olla ei tulnud intervjuudes välja.

Võib väita, et kalastusturismi teenuste tarbija on pigem vähese kogemusega kalastaja, kes vajab paati ja seda sageli koos juhiga, kalastusgiidi ning kalastusvarustust. Kui Soomes tehtud uuringu järgi (Komppula *et al.*, 2022) kalastusturistid enamasti ei rendi paati ega varustust, siis Pärnu lahe piirkonna kohta töös tehtud intervjuude põhjal ei saa seda väita. Tõsisem harrastuskalastaja kalastab pigem omal käel ja oma varustusega, seega tarbib ta Pärnu lahe piirkonna turismiteenuseid vähem. Osa Pärnu lahe piirkonda külastavaid kogenumaid kalastajaid ei kvalifitseeru ilmselt kalastusturistik, kuna nad sihtkohas ei ööbi ega turismiteenuseid ei tarbi. Siiski kalastusturismi määratus (Bauer & Herr, 2004, lk 57; Borch *et al.*, 2008, lk 268; Kauppila & Karjalainen, 2012, lk 89) ei eelda, et kalastusturist peaks tingimata tarbima spetsiifilisi kalastusturismi teenuseid. Kalastusturistik loetakse ka inimene, kes kalastab omal käel ja oma varustusega ja kohapealses majutusasutuses ööbib. Sinna võib lisanduda näiteks kohapealses söögikohas einestamine või muude kalandusega mittesoetud turismiteenuste tarbimine.

Mitmekesiseks turismiteenuste tarbijaks võib olla hoopis reisiseltskond, millest vaid osa huvitub kalastamisest, sest selliselt juhul ülejäänud seltskonna liikmed tarbivad teisi kohapealseid teenuseid. Nagu intervjuudest nähtub, on mitmekesise teenuste valiku pakkumine kalastusturismi ettevõtetele oluline, sest üksnes kalastamisest huvitatud turiste on liiga vähe, et tegevus oleks majanduslikult tasuv.

Kalastusturismi juures on negatiivseks pooleks, et osa turiste tarvitab kalastamise käigus alkoholi ja mõnede nendest seda suurtest kogustes. Intervjuude põhjal ei ole võimalik öelda, kui suure osa kalastusturistidest sellised inimesed moodustavad. Lõputöö autor leiab, kalastusreiside korraldajad peaksid pöörama tähelepanu sellele, et mitte lubada alkoholi tarvitamist oma klientide seas arvestades veeohutust. Samuti peaksid kalastusturismi ettevõtted pidama silmas ka seda, et alkoholijoobes turistid võivad avalikes jõeäärsetest kohtades sildudes olla kaaskodanike suhtes häirivad, mis kahjustab kalastusturismi mainet.

Intervjuude põhjal tuli välja, et ka kalastusturismi ettevõtted jagavad kirjanduses toodud seisukohta, et kalastusturism võimaldab kalavarude kohta luua rohkem lisandväärtust (Butler *et al.*, 2020), millega seoses leiti, et tulevikusuunaks võikski olla pigem kalastusturism kui kutseline püük. Intervjuude põhjal on ka näha vastuolusid kalastusturismi ja kutseliste kalurite vahel, kuivõrd konkureeritakse samade kalavarude eest. Samas tuli esile ka kalastusturismi ettevõtete vastutustundlik suhtumine kalavarude suhtes. See väljenduseks on turistide teavitamine kalastamise keskkonnanõutest ning rõhutamine, et kala võib ka vette tagasi lasta, kui seda ei vajata ning lisaks kalavarude taastamise panustamine. Seega võib öelda, et kalastusturismi ettevõtted täidavad kirjanduses (González & Antelo, 2020) mainitud rolli keskkonnasäästliku mõtteviisi edendamisel.

Erinevad autorid on välja toonud, et kalastusturism võimaldab arendada koostööd turismiettevõtete vahel (González & Antelo, 2020) ning see annab kliente sihtkoha majutus- ja toitlustusasutustele (Borsch *et al.*, 2011). Käesoleva uuringu tulemused ka kinnitavad sellise koostöö olemasolu, kuid sama selgus, et oleks vaja teha rohkem koostööd sihtkoha tutvustamisel, mis suurendaks sihtkoha tuntust Pärnust kaugemal.

Sihtkoha arendamisel juures on oluline mitmete osapoolte nagu turismiettevõtte, kohalik omavalitus, mittetulundussektor ja kohalikud elanikud vaheline koostöö (Damayanti *et al.*, 2019). Intervjuude tulemuste põhjal võib öelda, et sihipärast koostööd on seni veel vähe olnud. Koostöö arendamiseks oleks kindlasti vaja teadvustada kalastusturismi potentsiaali, seda ka kohalikele omavalitsustele ja riiklikul tasandil ettevõtlusega toetamisega tegelevatele organisatsioonidele nagu EAS. Kui intervjuueeritavad pakkusid välja, et kohalike omavalitsuste ja turismiettevõtete vahel oleks vaja rohkem arutelusid

ning lõputöö autori arvates võiksid selliste arutelude korraldamises osas turismiettevõtte initsiatiivi võtta.

Kalastusturismi ettevõtte võiksid tutvustada oma tegevust rohkem kohalikele inimestele ja kaasata neid kalastusturismi tähtsuse üle peetavatesse aruteludesse. Intervjuude põhjal võib öelda, et üheks peamiseks kalastusturismi takistuseks on paatide veeskamise ja sildumise kohtade vähesus. Seda probleemi võiks kohalikele elanikele rohkem tutvustada ning lõputöö autori arvates oleks vaja saavutada kohaliku elanikkonna poolehoidu, et sellist taristut rohkem luuakse. Muuhulgas võiks olla kalastusturismi taristu arendamise kasu ka Pärnu linna kaasavast eelarvest, millest võiks olla võimalik vastavaid investeeringud rahastada kui need elanike toetuse saavad. Samas võiksid kalastusturismi ettevõtte pakkuda välja omapoolse lahendusena ise osaliselt panustada paatide veeskamise ja sildumise kohta ning muu kaldaäärse infrastruktuuri rajamise osalist omapoolset finantseerimist, arvestades, et nad on sellest kasusaajateks.

Kindlasti võiksid kõik kalastusturismiga tegelevad ettevõtte ühineda MTÜ Destination Pärnuga, kelle eestvedamisel saaks kalastusturismi rohkem tutvustada ja kes võiks koordineerida ka ettevõtete suhtlust kohalike omavalitsustega. Kalastusturismi tutvustamisel väärivad kindlasti rohkem välja toomist selle keskkonnasäästlikud aspektid, eriti näiteks prügipüügi teenus, millel on nii keskkonnakaitseline kui keskkonnahariduslik mõju. Samuti tuleks rohkem tutvustada kalastusturismi ettevõtete tegevusi kalavarude suurendamisel. Nende tegevuste laialdasem kajastamine ja kõigi kalastusturismi ettevõtete ühinemine nendega algatustega võiks parendada ettevõtete suhteid nii keskkonnakaitsjate kui kutseliste kaluritega. Mõlemad on kalastusturismile olulised, kuivõrd probleemiks on nii keskkonnakaitsjate vastuseis kormoranide ja hüljeste arukuse piiramisel ning häis suhteid kutseliste kaluritega oleks vaja, sest koostöö kutseliste kaluritega pakub võimalusi luua uusi kalastusturismi teenuseid.

KOKKUVÕTE

Kalastusturism on turismivorm, mis põhineb reisimisel seos kalastamisega. Üldjuhul on tegemist meelelahutusliku tegevusega, mille juures ei ole kalasaak primaarse tähtsusega, sest ei kalastata tulu teenimise eesmärgil. Kalastusturism võib toimuda nii mere- kui siseveekogude piirkonnas nii kaldal kui veesõidukilt. Kalastusturism võimaldab kasutada kohalikke looduresse turismi arendamiseks ning see on üheks võimaluseks piirkondadel, kus kalapüük on olnud traditsiooniliseks tegevusalaks. Võrreldes tavapärase kalastamisega võimaldab kalastusturism luua kohalike kalavarude kohta rohkem lisandväärtust. Samuti võib olla kalastusturism võimaluseks anda edasi kohalikke kultuuritraditsioone ja arendada keskkonnasäästlikku mõtteviisi. Kalastusturismi sihtkoha arendamisel juures on oluline mitmete osapoolte nagu turismiettevõtte, kohalik omavalitus, mittetulundussektor ja kohalikud elanikud vaheline koostöö. Sealjuures on oluline arendada sihtkohta terviklikult ja viisil, et see annaks turistidele põhjust kauem aega sihtkohas viibida. Sihtkoha arendamisel tuleks arvestada ka seda, et see ei tooks kaasa kalavarude vähenemist, mis tähendab, et kalastusturistide poole väljapüük ei tohi olla ülemäära suur.

Kalastusturismi arendamine Pärnu lahe piirkonnas ning selle piirkonna kui kalastusturismi sihtkoha arendamine on alles arenemisjärgus ning sihtkohas tegutseb seni suhteliselt vähe kalastusturismi teenuseid osutavaid ettevõtteid. Käesolevas lõputöös intervjuueriti nimetatud piirkonnas turismi- ja kalandusettevõtteid ning sihtkoha arendamisega tegelevat organisatsiooni.

Pärnu lahe piirkonda külatavad kalastusturistid on peamiselt Eesti elanikud, välisriikidest tullakse siia kalastama kõige rohkem Soomest ja Lätist, kuid sihtkohta on kalastuspiirkonnana väljaspool Eestit seni veel vähetuntud. Kalastusturistid käivad kalastamas kohalikel jõgedel ja Pärnu lahel ning nende seas on nii algajaid kui kogenumaid kalastajaid. Esimeste motiiviks on peamiselt meelelahutust, teiste jaoks on

oluline ka kalasaak. Kalastusturistid reisivad enamasti kas perega või sõpradega, kusjuures mitte alati ei ole kogu reisiseltskond kalastamisest huvitatud. Osade kalastusturistide motiiviks on lihtsalt vaba aja veetmine merel ja kalastusturismi teenuseid kasutatakse ka tööandjate poolt korraldatud üritusteks ja sünnipäevade tähistamiseks. Pärnu lahe piirkonna eripäraks on, et siin on võimalik kalastada nii merel kui jõgedel. Sihtkoha külastamise põhjuseks on selle tuntus Eesti siseselt, kohalikud kalaliigid ja võimalused talviseks kalapüügiks.

Pärnu lahe piirkonnas pakutavateks kalastusturismi teenusteks on paadirent, mis võib olla koos juhiga korraldatud kalastusreisina, giiditeenus, kalapüügivarustuste rent. Neile lisanduvad majutus- ja toitlustusteenuseid, sh kohalikust ja endapüütud kalast valmistatud toidud, sadamateenus ning erinevad meelelahutuslikud teenused, mis kokku võivad moodustada ühtes elamuspaketi. Klientide ootusteks on, et teenused oleksid kvaliteetsed ja turvalised, et kasutatav varustus oleks puhas.

Kalastusturismi arendamisel Pärnu lahe piirkonnas ei ole probleemiks mitte niivõrd teenuste vähesus, kui nende teenuste vähene turundus, samuti võiks olla koostöö erinevate teenusepakkujate vahel tihedam, kuigi on ka positiivseid näited koostööst nagu kalastusgiidide ühingu loomine. Pärnu lahe piirkonda kui sihtkohta tutvustatakse veebilehe Visit Pärnu kaudu ja sotsiaalmeedia kaudu. Kalastusturismi arengu peamiseks takistuseks on paatide veeskamise ja sildumise kohtade vähesus, kõrged tegevuse alustamise kulud ning piirkonna vähene atraktiivsus kalastusturismi teenuste väheste pakkujate ja talviste turismiteenuste vähesuse tõttu. Siiski võib pidada kalastusturismi eeliseks võimalust tegelda turismiteenuste osutamise aastaringselt.

Kalastusturismi arendamiseks Pärnu lahe piirkonnas soovitab lõputöö autor, et kalastusturismi ettevõtted teeksid koostööd MTÜ Destination Pärnuga ja võtaksid initsiatiivi aruteludes osas kohalike omavalistustega. Ettevõtjad peaksid ka kohaliku elanikkonnale kalastusturismi kasusid tutvustama ja kaasama neid kalastusturismi arendamise alastes aruteludesse. Oluline on saavutada avalikkuse toetus kalastusturismi infrastruktuuri arendamisele. Samuti oleks vaja teadvustada rohkem kalastusturismiettevõtete keskkonnavalaseid algatusi.

VIIDATUD ALLIKAD

- Adams, W. C. (2015). Conducting semi-structured interviews. K. E. Newcomer, H. P. Hatry, J. S. Wholey (Eds.) *Handbook of Practical Program Evaluation* (pp. 268–291). Wiley.
- Bauer, J., & Herr, A. (2004). Hunting and fishing tourism. K. Higginbottom (Ed.) *Wildlife tourism: impacts, management and planning* (pp. 57–77). Common Ground Publishing.
- Borch, T., Moilanen M., & Olsen, F. (2011). Marine fishing tourism in Norway structure and economic effects. *Økonomisk Fiskeriforskning*, 21(1), 1–17.
- Borch, T., Policansky, D., & Ass, Ø. (2008). International fishing tourism. Ø. Aas (Ed.) *Global Challenges in Recreational Fisheries* (pp. 268–291) John Wiley & Sons.
- Brenner, C. (2014). *Motivations of marine fishing tourists in the Westfjords, Iceland*. [Magistritöö]. University of Akureyri.
<https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=3725968837dcb67df53d5061e8680e23f81ed93d>
- Butler, E. C., Childs, A. R., Saayman, A., & Potts, W. M. (2020). Can fishing tourism contribute to conservation and sustainability via ecotourism? A case study of the fishery for giant African threadfin *Polydactylus quadrifilis* on the Kwanza Estuary, Angola. *Sustainability*, 12(10), 4221–4443. <https://doi.org/10.3390/su12104221>
- Chen, C. K., & Chang, Y. C. (2017). A transition beyond traditional fisheries: Taiwan's experience with developing fishing tourism. *Marine Policy*, 79, 84–91. <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2017.02.011>
- Damayanti, M., Scott, N., & Ruhanen, L. (2019). Coopetition for tourism destination policy and governance: The century of local power? In E. Fayos-Solà, C. Cooper (Eds.) *The Future of Tourism: Innovation and Sustainability* (pp. 285–299). Springer.

- Golden, A. S., Free, C. M., & Jensen, O. P. (2019). Angler preferences and satisfaction in a high-threshold bucket-list recreational fishery. *Fisheries Research*, 220, 1–10. <https://doi.org/10.1016/j.fishres.2019.105364>
- González, R., & Antelo, M. (2020). Fishing tourism as an opportunity for sustainable rural development—The case of Galicia, Spain. *Land*, 9(11), 437–451. <https://doi.org/10.3390/land9110437>
- Halkier, H., Kozak, M., & Svensson, B. (2014). Innovation and tourism destination development. *European Planning Studies*, 22(8), 1547–1550.
- Hall, C. M. (2021). Tourism and fishing. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 21(4), 361–373. <https://doi.org/10.1080/15022250.2021.1955739>
- Kauppila, P., & Karjalainen, T. P. (2012). A process model to assess the regional economic impact of fishing tourism: A case study in northern Finland. *Fisheries Research*, 127, 88–97. <https://doi.org/10.1016/j.fishres.2012.05.004>
- Keskonnatasude seadus. (2005). RT I 2005, 67, 512. <https://www.riigiteataja.ee/akt/109082022027>
- Komppula, R., Suni, J., Turunen, L., Gartner, W. C., & Vainikka, A. (2022). Determinants of the value of fishing tourism experience among anglers. *International Journal of Sport Management and Marketing*, 22(1-2), 19–46. <https://doi.org/10.1504/IJSMM.2022.121258>
- Lam- González, Y. E., Leon, C. J., Gonzalez Hernandez, M. M., & De Leon, J. (2021). The structural relationships of destination image, satisfaction, expenditure and loyalty in the context of fishing tourism. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 21(4), 422–441. DOI: 10.1080/15022250.2021.1884596
- Manhas, P. S., Manrai, L. A., & Manrai A. K. (2016). Role of tourist destination development in building its brand image: A conceptual model. *Journal of Economics, Finance and Administrative Science*, 21(40), 25–29. <https://doi.org/10.1016/j.jefas.2016.01.001>
- Mazanec, J. A., Wöber, K., & Zins, A. H. (2007). Tourism destination competitiveness: from definition to explanation?. *Journal of Travel research*, 46(1), 86–95. <https://doi.org/10.1177/0047287507302389>

- Roberts, A., Munday, M., Roche, N., Brown, A., Armstrong, M., Hargreaves, J., & Hyder, K. (2017). Assessing the contribution of recreational sea angling to the English economy. *Marine Policy*, 83, 146–152. <https://doi:10.1016/j.marpol.2017.05.028>
- Rämmer, A. (2014). Valimi moodustamine. <https://samm.ut.ee/valimid>
- Saraniemi, S., & Kylänen, M. (2010). Problematizing the Concept of Tourism Destination: An Analysis of Different Theoretical Approaches. *Journal of Travel Research*, 50(2), 133–143. <https://10.1177/0047287510362775>
- Sahebalzamani, S., & Bertella, G. (2018). Business models and sustainability in nature tourism: A systematic review of the literature. *Sustainability*, 10(9), 3226–3240. <https://doi.org/10.3390/su10093226>
- Su, M. M., Wall, G., & Wang, S. (2017). Yujiale fishing tourism and island development in Changshan Archipelago, Changdao, China. *Island Studies Journal*, 12 (2), 127–142. <https://doi.org/10.24043/isj.38>
- Stensland, S., Mehmetoglu, M., Liberg, Å. S., & Aas, Ø. (2021). Angling destination loyalty—A structural model approach of freshwater anglers in Trysil, Norway, Scandinavian *Journal of Hospitality and Tourism*, 21(4), 407–421. <https://doi.org/10.1080/15022250.2021.1921022>
- UNWTO. (2007). *A Practical Guide to Tourism Destination Management*.
- Volger, M., Erschbamer, G., & Pechlaner, H. (2021) Destination Design: New perspectives for tourism destination development. *Journal of Destination Marketing & Management*, 19, 1–6. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2021.100561>
- Young, M. A., Foale, S., & Bellwood, D. R. (2016). Why do fishers fish? A cross-cultural examination of the motivations for fishing. *Marine Policy*, 66, 114–123. <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2016.01.018>

SUMMARY

FISHING TOURSIM DESTINATION DEVELOPMENT ON THE EXAMPLE OF PÄRNU BAY AREA

Merle Kond

Fishing tourism is a developing branch of tourism that offers new and alternative ways to stimulate the economy in an area with a natural environment conducive to fishing experiences. In the case of Estonia, the potential of fishing tourism lies in the fact that fishing is a very common activity in the neighboring country of Finland. With the development of fishing tourism, it is possible to offer the opportunity to fish away from home in a different environment, thus getting a different fishing experience than usual. In this thesis, the Pärnu Bay region was studied as a tourist destination. Since people can go fishing in other areas besides the Pärnu Bay, the work examines how it would be possible to develop the Pärnu Bay region in such a way that fishing tourists would prefer it more than other fishing areas.

The aim of this thesis is to find out options for development of fishing tourism in the Pärnu Bay region and to make proposals for the development of the destination, The research question of the thesis is: what are the possibilities for the development of fishing tourism in the Pärnu Bay region.

Fishing tourism is a form of tourism based on travel in connection with fishing. Generally, it is a recreational activity where the fish catch is not of primary importance, because fishing is not done for the purpose of earning income. Fishing tourism can take place in both sea and inland water areas, both on the shore and from a watercraft. Fishing tourism allows the use of local natural resources for the development of tourism, and it is one of the possibilities in areas where fishing has been a traditional activity. Compared to conventional fishing, fishing tourism enables the creation of more added value for local fish stocks. Fishing tourism can also be an opportunity to pass on local cultural traditions

and develop an environmentally sustainable way of thinking. In the development of a fishing tourism destination, cooperation between several parties such as the tourism company, local self-government, non-profit sector and local residents is important. It is important to develop the destination holistically and in such a way that it gives tourists a reason to stay longer at the destination. When developing the destination, it should also be considered that it does not lead to a decrease in fish stocks, which means that fishing for fishing tourists must not be excessively large.

Qualitative research methods were applied in this thesis. The development of fishing tourism in the Pärnu Bay region and the development of this area as a fishing tourism destination are still in the development stage, and relatively few companies providing fishing tourism services operate in the destination. In this thesis, tourism and fishing companies in the mentioned region and the organization involved in the development of the destination were interviewed.

Fishing tourists visiting the Pärnu Bay area are mainly Estonian residents as the destination is still little known as a fishing area outside of Estonia. Fishing tourists go fishing in local rivers and Pärnu Bay, and among them there are both beginners and experienced fishermen. For the former, the motive is mainly entertainment, for others, catching fish is also important. Fishing tourists mostly travel with family or friends, and not always the whole traveling party is interested in fishing. The motive of some fishing tourists is simply spending free time at sea, and fishing tourism services are also used for events organized by employers and to celebrate birthdays. A special feature of the Pärnu Bay region is that it is possible to fish both in the sea and in the rivers. The reason for visiting the destination is its fame within Estonia, local fish species and opportunities for winter fishing.

Fishing tourism services offered in the Pärnu Bay area include boat rental, which can be organized as a fishing trip with a driver, guide service, fishing equipment rental. They are supplemented by accommodation and catering services, including meals made from local and self-caught fish, port service and various entertainment services, which together can form a single experience package. The customers' expectations are that the services are of high quality and safe, that the equipment used is clean.

In the development of fishing tourism in the Pärnu Bay region, the problem is not so much the lack of services as the lack of marketing of these services, and cooperation between different service providers could also be closer, although there are also positive examples of cooperation such as the creation of an association of fishing guides. The Pärnu Bay region as a destination is introduced through the website Visit Pärnu and through social media. The main obstacles to the development of fishing tourism are the lack of places to launch and moor boats, high start-up costs and the low attractiveness of the region due to the few providers of fishing tourism services and the lack of winter tourism services. However, the advantage of fishing tourism can be considered the opportunity to engage in the provision of tourist services throughout the year.

In order to develop fishing tourism in the Pärnu Bay region, the author of the thesis recommends that fishing tourism companies cooperate with the NGO Destination Pärnu and take the initiative in discussions with local municipalities. Entrepreneurs should also introduce the benefits of fishing tourism to the local population and involve them in discussions on the development of fishing tourism. It is important to gain public support for the development of fishing tourism infrastructure. There would also need to be more awareness of the environmental initiatives of fishing tourism companies.

Lisa 1. Intervjuu kava

Teemad	Küsimused	Allikad
Kalastusturisti profiil	Millised turistid praegu Pärnu lahe piirkonda kalastamise eesmärgil külastavad? Milline on kalastusturisti eripära? Millistest piirkondadest kalastusturistid peamiselt saabuavad?	Kauppila & Karjalainen, 2012, lk 89 Brenner, 2014, lk 34 Young <i>et al.</i> , 2016, lk 117 Golden <i>et al.</i> , 2019
Sihtkoha valik	Mis on peamised põhjused, miks nad valivad kalastamiseks Pärnu lahe piirkonna	Manhas <i>et al.</i> , 2016, lk27
Kalastusturisti ootused ja vajadused	Millised ootused on kalastusturistidel sihtkoha suhtes? Millised ootused on kalastusturistidel sihtkohas pakutavate teenuste suhtes? Milliseid teenuseid tüüpiline Pärnu lahe kalastusturist tarbib? Millised ettevõtted pakuvad spetsiaalselt kalastusturistile mõeldud teenuseid? Millised need teenused on? Millistest teenusest jääb Pärnu lahe kalastusturistil puudu?	Bauer & Herr, 2004, lk 57 Halkier <i>et al.</i> , (2014, lk 1574) Volgger <i>et al.</i> , (2021, lk 4) Manhas <i>et al.</i> 2016, lk 27 Saraniemi, & Kylänen, 2010, lk 135–136
Kalastusturismi sihtkoha arendamine	Kuidas on seni Pärnu lahe piirkonda kui kalastuspiirkonda turistidele tutvustatud? Mida on seni tehtud Pärnu lahe piirkonna kui kalastusturismi sihtkoha arendamiseks? Kuidas saaksid kohalikud turismiettevõtted teha paremini koostööd kalastusturismi arendamiseks Pärnu lahe piirkonnas? Kuidas saaksid kohalikud omavalitsused paremini toetada kalastusturismi arengut Pärnu lahe piirkonnas? Kuidas peaks kalastusturismi arendama, et see oleks keskkonnasäästlik? Kuidas saaks kalastusturismi arendada, et väärtustada rohkem kohalikke kultuuritraditsioone?	Manhas <i>et al.</i> 2016, lk 27 Volgger <i>et al.</i> , 2021, lk 4 Damayanti <i>et al.</i> , 2019, lk 286 González & Antelo, 2020, lk 439 Halkier <i>et al.</i> , 2014, lk 1574 Butler <i>et al.</i> , 2020, lk 4222 Lam-González <i>et al.</i> , 2021, lk 439
Kalastusturismi arendamise takistused	Mis on suuremad takistused kalastusturismi arendamisel Pärnu lahe piirkonnas? Mida oleks vaja teha nende takistuste ületamiseks? Milliseid mõtteid ettepanekuid Teil veel on kalastusturismi arendamiseks Pärnu lahe piirkonnas?	Halkier <i>et al.</i> , 2014, lk 1574 Volgger <i>et al.</i> , 2021, lk 4

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Merle Kond,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Kalastusturismi sihtkoha arendamine Pärnu lahe piirkonna näitel“, mille juhendaja on Tiina Viin, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Merle Kond
17.05.2024